

Energiewinning uit drie biomassa-stromen in Noordoost-Brabant

In de regio Noordoost-Brabant werken veertien gemeenten samen aan duurzame energie, waaronder bio-energie. Hierbij gaat het om de benutting van snoeihout, mestvergisting en de teelt van energiegewassen. Leo van den Akker en Pauline Slaa van het regionaal samenwerkingsverband RMB in Cuijk coördineren de projecten.

Leo van den Akker en Pauline Slaa voor het kantoor van het RMB in Cuijk

Koolzaadteelt op gemeentelijke grond in Oss

“De gemeenten in onze regio werken al sinds 2000 aan de uitvoering van klimaatbeleid. De projecten die beter in samenwerking kunnen worden gedaan, zijn opgenomen in een regionaal plan van aanpak. Voor duurzame energie heeft dit als doelstelling 5 procent duurzame energie in 2010, net zoals het landelijke en het provinciale beleid. Om te stimuleren dat dit doel echt wordt gehaald, is een wethouder uit één van de deelnemende gemeenten, Sint Anthonis, benoemd als Ambassadeur klimaatbeleid.

Drie hoofdonderwerpen

In het huidige plan van aanpak klimaatbeleid onderscheiden we drie hoofdonderwerpen voor duurzame energie: gebouwgebonden opties, windenergie en biomassa. Op het gebied van gebouwgebonden opties verlopen alle activiteiten volgens plan. De gemeenten hebben onderling een dubo-convenant afgesloten, dat nu actief wordt uitgevoerd. Op het gebied van windenergie zijn verschillende plannen ontwikkeld. Die stuiten vooralsnog echter op bezwaren vanuit de bevolking en de politiek. Daardoor is het belang van de plannen voor benutting van biomassa alleen maar toegenomen. Hierbij gaat het om snoeihout, mest en energieteelt.

Snoeihout

Met snoeihout zijn we bezig sinds de aanpassing van de Wet milieubeheer in mei 2003. Toen werd het voor gemeenten lastiger om boeren zonder meer een ontheffing te verlenen op het stookverbod. In dat verband

hebben twee deelregio's een inventarisatie laten maken van de lokaal beschikbare stromen snoeihout, mogelijke inzamelings- en verwerkingswijzen en kosten en baten. Die onderzoeken laten zien dat inzameling veel geld kost. Ze tonen echter ook aan dat energiewinning kan concurreren met compostering. Op basis van deze uitkomsten overwegen enkele gemeenten nu om snoeihout dat ze toch al gescheiden inzamelen, bijvoorbeeld op milieustraten en uit plantsoenen, aan te bieden aan de bestaande biomassacentrale in Cuijk. De volgende stap is het zoeken naar een oplossing voor ál het afval uit plantsoenen, dus inclusief gras en bladafval en dergelijke. Daarvoor bestaan verschillende opties, die we nu onderzoeken (zie projectbeschrijving op achterzijde).

Mestvergisting en energiegewassen

Op het gebied van mestvergisting ontwikkelen steeds meer boeren in de regio nieuwe plannen. Om ervoor te zorgen dat die niet vastlopen op onbekendheid van gemeenten met de bijbehorende vergunningsprocedures, hebben we hierover in de regio twee informatiebijeenkomsten georganiseerd. Bovendien kunnen de deelnemende gemeenten bij de RMB terecht met aanvullende vragen. Wij beschikken over specialistische kennis op dit gebied.

Om de teelt van energiegewassen te bevorderen, ten slotte, is een aantal gemeenten in de regio overeengekomen dat ze hiervoor grond beschikbaar stellen die ze tijdelijk niet gebruiken. Denk aan bouwterreinen of pachtgronden. Voor 2007 hebben gemeenten circa 30 hectare braakliggend terrein aangemeld. We zijn nu in overleg met een boerencorporatie die deze grond jaarlijks kan verdelen onder boeren die hierop een energiegewas willen verbouwen. Het moet zo gaan werken dat één telefoontje van een gemeente voldoende is om het systeem in werking te stellen. Makkelijker kunnen we het voor gemeenten niet maken!”

Projectbeschrijving

De regio Noordoost-Brabant werkt anno 2007 aan drie projecten op het gebied van bio-energie: snoeihout, mestvergisting en energieteelt. Deze projecten zijn opgenomen in het Regionaal Uitvoeringsprogramma. Dit wordt jaarlijks door het bestuur van de regio vastgesteld en vervolgens uitgevoerd. De regio is in handen van het RMB in Cuijk.

Mestvergistingsinstallatie in Wanroij

De bestaande bio-energiecentrale in Cuijk; nog steeds de grootste van ons land

Het RMB is een gemeenschappelijke regeling van veertien, min of meer landelijke, gemeenten in Noordoost-Brabant. In september 2004 tekenden zij een Klimaat-afpraak. Hierin staat de volgende ambitie genoemd:

De veertien gemeenten in de regio Noordoost Brabant willen gezamenlijk een proportionele bijdrage leveren aan het bereiken van de provinciale en landelijke doelstellingen voor klimaatbeleid.

Voor de uitvoering is een regionaal plan van aanpak klimaatbeleid (2004 – 2008) opgesteld. Dit wordt jaarlijks uitgewerkt in het Regionaal Uitvoeringsprogramma Leef-omgevingsbeleid (RUPL). Op het gebied van bio-energie houdt de regio zich bezig met drie onderwerpen:

1. Snoeihout

Voor de verwerking van snoeihout heeft RMB haalbaarheidsonderzoeken laten uitvoeren voor het Land van Cuijk en voor Maasland en Uden/Veghel. Omrekening van de uitkomsten naar de hele regio laat zien dat in Noordoost-Brabant ongeveer 10.000 ton snoeihout per jaar vrijkomt, die direct kan worden benut voor energiewinning in de biomassa-centrale in Cuijk. Hiermee zou 10 miljoen kWh aan elektriciteit kunnen worden geproduceerd, genoeg voor 3.000 huishoudens. Dit is echter geen oplossing voor ál het groenafval van gemeenten en bijvoorbeeld terreinbeheerders. Daarvan is circa 100.000 ton beschikbaar in de regio. Daarom worden nu enkele alternatieven onderzocht. Eén van de mogelijkheden is het neerzetten van een biomassa-centrale, zoals die in Sittard. Deze kan veel meer soorten groenafval verwerken dan alleen schoon snoeihout. De installatie moet dan wel op een plaats komen waar de vrijgekomen warmte van de elektriciteitsproductie nuttig kan worden gebruikt, bijvoorbeeld naast een bedrijventerrein of een woonwijk. Een andere optie is torrificatie, een nieuwe techniek die een soort houtskool oplevert. Hiervoor heeft zich reeds een uitvoerder aangemeld. Voor dit proces is veel warmte nodig.

Eind 2006 heeft een aantal gemeenten besloten op zoek te gaan naar mogelijke leveranciers daarvan, bijvoorbeeld covergistingsinstallaties die hun restwarmte niet kwijt kunnen (zie hierna).

2. Mestvergisting

Eind 2006 waren in Noordoost-Brabant twee covergistingsinstallaties in bedrijf, beide in de gemeente Sint Anthonis. Daarnaast waren er dertien projecten in aanvraag of ontwikkeling. RMB begeleidt de gemeenten bij de vergunningprocedures.

3. Energieteelt

Vanaf 2007 stelt een aantal gemeenten in Noordoost-Brabant die tijdelijk terreinen hebben braak liggen, deze ter beschikking aan boeren die hierop energiegewassen willen telen. In eerste instantie wordt gedacht aan koolzaad, waaruit biobrandstof kan worden gemaakt. Een aantal gemeenten is het eigen wagenpark hierop al aan het aanpassen, met de gemeente Oss als koploper. Eind 2006 is contact gezocht met een boerencorporatie die een serviceloket wil oprichten waarbij gemeenten grond kunnen aanmelden. Het loket zou deze grond vervolgens jaarlijks moeten verdelen onder belangstellende telers. Het is ook de bedoeling dat het loket in de komende jaren plannen gaat ontwikkelen voor nieuwe energieteelten, die een gunstiger CO₂-balans hebben dan koolzaad.

Gft-afval

Een potentiële bron van biomassa voor energiewinning is gft-afval. In de hele provincie Noord-Brabant is de verwerking hiervan echter aanbesteed tot 2012. In dat contract is geen verandering te brengen. Tegen 2012 wil de regio Noordoost-Brabant, samen met andere regio's en de provincie, gaan onderzoeken wat de perspectieven van zowel groot- als kleinschalige gft-verwerking zijn in een nieuwe situatie.

Meer informatie op www.rmb.nl en bij Pauline Slaa van RMB, tel. 0485 33 83 34, e-mail pslaa@rmb.nl.

SenterNovem
Programma Duurzame Energie in Nederland

Catharijnesingel 59
Postbus 8242, 3503 RE Utrecht

Telefoon 030 239 35 33
Telefax 030 231 64 91
www.senternovem.nl
frontoffice@senternovem.nl

Publicatienummer: 2DEN0613

in opdracht van

Ministerie van Economische Zaken

SenterNovem stimuleert duurzame ontwikkeling en innovatie door een brug te slaan tussen markt en overheid. Op professionele wijze voert SenterNovem overheidsbeleid uit rond innovatie, energie en klimaat en milieu en leef-omgeving. Bedrijven, instellingen en overheden kunnen bij SenterNovem terecht voor het realiseren van maatschappelijke doelstellingen op deze terreinen, nationaal en internationaal. SenterNovem is een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken. Meer informatie: www.senternovem.nl. De ontheffingsbepaling uit de Algemene uitvoeringsregeling milieukwaliteit elektriciteitsproductie (MEP) wordt door SenterNovem uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken.